

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-022-03/2014/P14/074

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/074 – Ograniczanie skutków susz i powodzi w drodze zwiększania małej retencji wód.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Janusz Zygiert, specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr 91684 z 3 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach ¹ , ul. Św. Huberta 43/45, 40-543 Katowice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kazimierz Szabla, Dyrektor. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności:

- przekazywanie informacji o wykonanych i planowanych zadaniach w toku opracowywania przez Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych projektu aktualizacji *Programu małej retencji dla województwa śląskiego*³;
- nadzorowanie zadań małej retencji, realizowanych przez nadleśnictwa;
- rzetelne sporządzanie zbiorczych wniosków o płatność;
- prowadzenie działań informacyjnych i popularyzatorskich w zakresie stosowania rozwiązań nietechnicznych sprzyjających poprawie stanu retencji wód.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozpoznanie zagrożeń z tytułu powodzi i susz oraz potrzeb rozwijania małej retencji wód

Opis stanu faktycznego

1.1 W okresie objętym kontrolą (lata 2011–2013 i I półrocze 2014 r.) obszar zarządzany przez RDLP wynosił 630 tys. ha, w tym powierzchnia lasów wynosiła 613 tys. ha (97,3%) w 2011 r. i 614 tys. ha (97,5%) od 2012 r. Powierzchnia obszarów dotkniętych powodzią lub podtopieniami wynosiła: 1,257 tys. ha (0,2 % powierzchni nadleśnictwa) w 2011 r., 0,707 tys. ha (0,1 %) w 2012 r., 2,898 tys. ha (0,5 %) w 2013 r. i 0,074 tys. ha (0,01 %) w I połowie 2014 r. Powierzchnia

¹ Zwana dalej „Regionalną Dyrekcją” lub „RDLP”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Zwanego dalej „PMR”.

obszarów dotkniętych suszą wynosiła: 9,255 tys. ha (1,5 % powierzchni lasów) w 2011 r., 9,214 tys. ha (1,5 %) w 2012 r., 2,157 tys. ha (0,3 %) w 2013 r. i 0,269 tys. ha (0,04 %) w I półroczu 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 5)

Najbardziej dotkniętymi powodzią lub podtopieniami nadleśnictwami były:

- w 2011 r. nadleśnictwa: Brzeg (na 0,499 tys. ha), Gidle (na 0,035 tys. ha), Katowice (na 0,300 tys. ha), Kup (na 0,046 tys. ha), Olesno (na 0,042 tys. ha), Rybnik (na 0,181 tys. ha), Strzelce Opolskie (na 0,033 tys. ha) i Świerklaniec (na 0,039 tys. ha);
- w 2012 r. nadleśnictwa: Brzeg (na 0,030 tys. ha), Gidle (na 0,035 tys. ha), Katowice (na 0,300 tys. ha), Koniecpol (na 0,034 tys. ha), Kup (na 0,046 tys. ha), Rybnik (na 0,181 tys. ha) i Świerklaniec (na 0,059 tys. ha);
- w 2013 r. nadleśnictwa: Brynek (na 0,039 tys. ha), Gidle (na 0,057 tys. ha), Katowice (na 0,253 tys. ha), Koszęcin (na 0,064 tys. ha), Kup (na 0,043 tys. ha), Namysłów (na 0,060 tys. ha), Rybnik (na 1,651 tys. ha), Świerklaniec (na 0,056 tys. ha) i Turawa (na 0,604 tys. ha);
- w I połowie 2014 r. nadleśnictwa: Prudnik (na 0,010 tys. ha) i Turawa (na 0,059 tys. ha).

Najbardziej dotkniętymi suszą nadleśnictwami były:

- w 2011 r. nadleśnictwa: Olkusz (na 7 tys. ha), Rudy Raciborskie (na 2 tys. ha), Rybnik (na 0,093 tys. ha) i Strzelce Opolskie (na 0,124 tys. ha);
- w 2012 r. nadleśnictwa: Gidle (na 0,070 tys. ha), Olkusz (na 7 tys. ha), Rudy Raciborskie (na 2 tys. ha) i Rybnik (na 0,094 tys. ha);
- w 2013 r. nadleśnictwa: Rudziniec (na 0,034 tys. ha), Rudy Raciborskie (na 2 tys. ha), Rybnik (na 0,067 tys. ha) i Strzelce Opolskie (na 0,040 tys. ha);
- w I połowie 2014 r. Nadleśnictwo Sucha (na 0,265 tys. ha).

(dowód: akta kontroli str. 551 - 552)

Możliwości retencyjne obiektów małej retencji wodnej na terenie objętym działalnością RDLP w okresie objętym kontrolą zwiększały się w poszczególnych latach i wynosiły: 19 989,1 tys. m³ w 2011 r., 20 396,3 tys. m³ w 2012 r., 23 287,7 tys. m³ w 2013 r. i 23 573,1 tys. m³ w I półroczu 2014 r.

Straty poniesione wskutek powodzi, podtopień i susz wyniosły: 139,5 tys. zł w 2011 r., 46,1 tys. zł w 2012 r., 254,5 tys. zł w 2013 r. i 7.922,4 tys. zł w I półroczu 2014 r. W latach 2011–2013 środki na likwidację szkód zapewniono i wykorzystano w 100%. Na likwidację szkód powstałych w I półroczu 2014 r. zapewniono 6.604,4 tys. zł, natomiast wykorzystano 595,4 tys. zł, tj. 9%. Źródłami finansowania likwidacji szkód były: odszkodowania, środki własne oraz Fundusz Stabilizacji Lasów Państwowych.

Zastępca Dyrektora RDLP ds. Ekonomicznych wyjaśniła, że niewielkie wykorzystanie środków finansowych w 2014 r. wynika z trwającego procesu usuwania szkód i pełne rozliczenie nastąpi po jego zakończeniu. Ponadto wyjaśniła również, że różnica w kwocie 1.318,0 tys. zł, pomiędzy wysokością szacowanych strat a środkami finansowymi przyznanymi na ich likwidację, wynika z bieżącej korekty szacunków i braku ostatecznych decyzji odszkodowawczych. Różnica ta zostanie pokryta po zbilansowaniu strat i środków na ich likwidację.

(dowód: akta kontroli str. 4–5)

1.2 W latach 2006 – 2009 nadleśnictwa przekazały do Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych⁴ informacje dotyczące planowanych zadań w zakresie małej retencji wodnej. W 2010 r. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe zawarło z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁵ (Instytucją Wdrażającą) dwie umowy⁶ na dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko⁷ projektów „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”⁸ oraz „Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie”⁹. W celu realizacji powyższych umów, Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych zawarła z 21 nadleśnictwami porozumienia, na podstawie których dofinansowano wykonywane przez nie zadania w zakresie małej retencji.

(dowód: akta kontroli str. 763)

1.3 W objętych szczegółowym badaniem planach urządzenia lasu 11 nadleśnictw¹⁰, nie ujęto konkretnych działań mających na celu poprawę retencji. Ujęto natomiast sformułowania ogólne, np., że nie przewiduje się wykonywania zabiegów prowadzących do pogorszenia stosunków wodnych, a wpływ zapisów planu na stosunki wodne należy uznać za dodatni. Ponadto, w planach urządzenia lasów zamieszczono wzmiankę o uczestnictwie w Projekcie na terenach nizinnych lub w Projekcie na terenach górskich, dofinansowanych w ramach POIiŚ.

(dowód: akta kontroli str. 8 - 108)

Wg wyjaśnienia Kierownika Zespołu Urządzenia Lasu, w planie urządzenia lasu nie podaje się szczegółowych zadań z zakresu małej retencji gdyż dokument ten formułuje potrzeby w tym zakresie poprzez ogólne stwierdzenia „należy dążyć”, „wskazane jest” itp., co jest zgodne z *Instrukcją urządzania lasu*.

(dowód: akta kontroli str. 135 - 136)

1.4 W PMR uwzględniono trzy zbiorniki wodnozaporowe, których lokalizację wskazała RDLP: Brusiek w Gminie Koszęcin, Piasek w Gminie Woźniki i Kośmidry w Gminie Pawonków. Ponadto w PMR wskazano na uczestnictwo RDLP w stosowaniu nietechnicznych form retencji wód, takich jak np.: zwiększanie lesistości na obszarach zlewniowych, tworzenie roślinnych buforowych pasów ochronnych, ochrona bioróżnorodności, zachowanie biologicznej integralności w pobliżu cieków i zbiorników wodnych – ograniczenie wyrębów, odtwarzanie zbiorników wodnych, zachowanie naturalnych torfowisk i śródleśnych obszarów bagiennych, ograniczanie spływu powierzchniowego i ochrona przed erozją.

(dowód: akta kontroli str. 109 –117)

W 2012 r. RDLP przedstawiła wykonawcy projektu aktualizacji PMR informację dotyczącą realizacji zadań ujętych w PMR oraz zadań realizowanych w ramach POIiŚ.

W 2013 r. RDLP zgłosiła Śląskiemu Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych 35 zadań (w tym 23 na terenach nizinnych i 12 na terenach górskich), planowanych

⁴ Jednostka organizacyjna Lasów Państwowych, zwana dalej CKPŚ.

⁵ Zwanym dalej „NFOŚiGW”.

⁶ Umowy o dofinansowanie nr POIiŚ.03.01.00-00-003/09-00 z dnia 9 czerwca 2010 r. oraz nr POIiŚ.03.01.00-00-003/10-00 z dnia 29 sierpnia 2010 r.

⁷ Zwanego dalej „POIiŚ”.

⁸ Zwanym dalej „Projektem na terenach nizinnych”.

⁹ Zwanym dalej „Projektem na terenach górskich”.

¹⁰ Brynek, Herby, Katowice, Koszęcin, Lubliniec, Rybnik, Siewierz, Złoty Potok, Wisła, Jeleśnia, Bielsko.

do realizacji w latach 2014–2020, polegających m.in. na budowie, odbudowie lub modernizacji zbiorników, przepustów, mostów; odtwarzaniu stawów śródlęśnych, rowów, śluz i jazów; zabudowie potoków; remontach zapór. Ponadto przedstawiła informację m.in. o budowie zbiorników retencyjnych w Nadleśnictwie Brynek, odtwarzaniu i rewitalizacji stawów leśnych w nadleśnictwach Kobiór i Kędzierzyn, przywracaniu funkcji mokradłowych, utrzymaniu i modernizacji urządzeń do regulacji poziomu wody (mniczów i jazów), budowie przepustów w 20 jednostkach organizacyjnych RDLP i o projekcie pn. „Odtworzenie prawidłowych stosunków wodnych na terenie rezerwatu Łęczczok” (na terenach nizinnych) oraz zabudowie cieków wodnych, konserwacji szlaków zrywkowych, remontach zapór w nadleśnictwach: Węgierska Górka, Jeleśnia, Ustroń, Wisła i Bielsko (na terenach górskich).

(dowód: akta kontroli str. 124 – 134, 591 – 630)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Działania podejmowane w celu wykonywania zadań technicznych małej retencji wód oraz ich efekty

Opis stanu
faktycznego

2.1 W okresie objętym kontrolą 24 nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP¹¹ realizowały 1 146 obiektów (m.in. zbiorników, stawów, przepustów, mniczów, bystrzy, progów, zastawek) w ramach 111 zadań technicznych retencji wód, z czego zakończono 973 obiekty w ramach 100 zadań. Według stanu na 30 czerwca 2014 r. na zadania te poniesiono wydatki w kwocie 49.384 tys. zł. W wyniku realizacji tych zadań retencja wód wzrosła co najmniej o 4.064,1 tys. m³.

Część powyższych zadań technicznych było realizowanych w ramach:

- a) POIS Priorytet III „Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska” Działanie 3.1. „Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego”¹²:
 - 136 obiektów na terenie 12 nadleśnictw¹³ było objętych Projektem na terenach nizinnych;
 - 995 obiektów na terenie 9 nadleśnictw¹⁴ było objętych Projektem na terenach górskich;
- b) POIS Priorytet V „Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych” Działanie 5.1 „Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej”¹⁵ – trzy obiekty (stawy: Salm Duży, Salm Mały i Babiczok) na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie, objęte projektem „Odtwarzanie prawidłowych stosunków wodnych na terenie rezerwatu Łęczczok”;

¹¹ Andrychów, Bielsko, Brynek, Brzeg, Gidle, Jeleśnia, Kluczbork, Kobiór, Lubliniec, Namysłów, Olesno, Opole, Prudnik, Rudziniec, Rudy Raciborskie, Siewierz, Sucha, Świerklaniec, Tułowice, Ujsoly, Ustroń, Węgierska Górka, Wisła, Zawadzkie.

¹² Finansowanie wydatków kwalifikowalnych w 85% ze środków unijnych oraz w 15% ze środków własnych.

¹³ Brynek, Brzeg, Gidle, Kluczbork, Zawadzkie, Lubliniec, Namysłów, Olesno, Rudziniec, Świerklaniec, Tułowice, Opole.

¹⁴ Andrychów, Bielsko, Jeleśnia, Prudnik, Sucha, Ujsoly, Ustroń, Węgierska Górka i Wisła.

¹⁵ Finansowanie wydatków kwalifikowalnych w 85% ze środków unijnych oraz w 15% ze środków NFOŚiGW.

- c) Programu dla Odry 2006 – dwa obiekty (zbiornik i mnich) w ramach jednego zadania na terenie Nadleśnictwa Rudziniec.

Badaniem szczegółowym objęto realizację obiektów w dwóch nadleśnictwach, tj. zbiornika w Nadleśnictwie Gidle oraz dwóch zbiorników i przepustu w Nadleśnictwie Świerklaniec. Zostały one w całości zrealizowane i powiększyły retencję łącznie o 4 961 m³. Według stanu na 30 czerwca 2014 r. na powyższe zadania wydatkowano łącznie 296,5 tys. zł (w tym 209 tys. zł w Nadleśnictwie Gidle i 87,5 tys. zł w Nadleśnictwie Świerklaniec).

(dowód: akta kontroli str. 756-759, 764)

2.2 W okresie objętym kontrolą na realizację zadań technicznych małej retencji wydatkowano łącznie 48.571,9 tys. zł, z czego:

- w 2011 r. 13.411,8 tys. zł, w tym 4.608,9 tys. zł ze środków własnych, 1.788,8 tys. zł z NFOŚiGW i 7.014,1 tys. zł ze środków Unii Europejskiej;
- w 2012 r. 14.230 tys. zł, w tym 4.927,2 tys. zł ze środków własnych, 330,2 tys. zł z NFOŚiGW i 8.972,6 tys. zł ze środków Unii Europejskiej;
- w 2013 r. 18.956,7 tys. zł, w tym 7.110,4 tys. zł ze środków własnych, 320,4 tys. zł z NFOŚiGW i 11.525,9 tys. zł ze środków Unii Europejskiej;
- w I półroczu 2014 r. 1.973,4 tys. zł, w tym 740,6 tys. zł ze środków własnych i 1.232,8 tys. zł ze środków Unii Europejskiej.

(dowód: akta kontroli str. 761)

2.3 W RDLP nadzór nad zadaniami technicznymi, realizowanymi przez nadleśnictwa w ramach Projektu na terenach nizinnych lub Projektu na terenach górskich¹⁶, wykonywali pracownicy Zespołu ds. Programów Pomocowych oraz Wydziału Rozwoju i Innowacji, na podstawie zarządzeń Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych wprowadzających Projekty¹⁷ oraz w oparciu o podręczniki wdrażania tych Projektów. Nadzór ten polegał na monitorowaniu stanu realizacji zadań poprzez oględziny wykonanych prac i uczestnictwo w odbiorach końcowych obiektów oraz na weryfikacji dokumentacji przetargowej i dokumentów załączanych do wniosków o płatność, takich jak m.in.: umowy z wykonawcami, protokoły przekazania placu budowy, protokoły odbioru robót, faktury i wyciągi bankowe. Powyższy nadzór był prowadzony w nadleśnictwach lub w siedzibie RDLP. Łącznie przeprowadzono 159 kontroli, w tym 34 w 2011 r., 44 w 2012 r., 55 w 2013 r. i 26 w I półroczu 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 137–152, 153–180, 181–217, 218–256, 579–590)

W wyniku badania 13 zbiorczych wniosków o płatność¹⁸ (z czego osiem dotyczyło Projektu na terenach nizinnych, a pięć – Projektu na terenach górskich) na łączną kwotę 11.932,7 tys. zł wydatków kwalifikowalnych (w tym 10.142,8 tys. zł do refundacji) oraz list sprawdzających i notatek służbowych z oględzin obiektów

¹⁶ Zwanych również Projektami.

¹⁷ Zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych: nr 85 z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania w jednostkach Lasów Państwowych Programu „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” oraz nr 34 z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania w jednostkach Lasów Państwowych Programu „Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie”.

¹⁸ Przekazanych do CKPŚ w dniach: 17 lutego 2011 r., 9 czerwca 2011 r., 12 sierpnia 2011 r., 12 października 2011 r., 12 grudnia 2011 r., 30 grudnia 2011 r., 11 maja 2012 r., 12 marca 2013 r., 11 czerwca 2013 r., 15 listopada 2013 r., 12 grudnia 2013 r., 14 marca 2014 r., 15 kwietnia 2014 r.

(przeprowadzonych w nadleśnictwach, których wydatki były objęte powyższymi wnioskami¹⁹) ustalono, że RDLP:

- egzekwowała od nadleśnictw usunięcie błędów lub braków w składanych przez nie częściowych wnioskach o płatność (uwagi w tym zakresie były przekazywane do nadleśnictw²⁰ bezpośrednio w trakcie weryfikacji dokumentów, drogą elektroniczną lub telefonicznie; dotyczyły one m.in.: załączania wymaganych dokumentów i potwierdzania ich za zgodność z oryginałem, zmiany kategorii wydatków, błędów pisarskich, uaktualniania harmonogramów rzeczowo finansowych, uzupełniania tabel);
- monitorowała stan zaawansowania poprzez oględziny wykonanych prac i uczestnictwo w odbiorach końcowych obiektów (uwagi RDLP dotyczyły m.in. opóźnień w realizacji zadania, błędów w wyliczeniu pojemności zbiornika, nieprawidłowego usytuowania mnicha, braku szczegółowej specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót, braku wersji papierowej projektu wykonawczego, błędów w operacie wodnoprawnym);
- sporządzała zbiorcze wnioski o płatność zgodnie z podręcznikami wdrażania Projektów²¹;
- terminowo przekazywała zbiorcze wnioski o płatność do CKPS (do 15 dnia miesiąca, w którym wpłynęły wnioski częściowe)²².

(dowód: akta kontroli str. 172, 235 – 236, 258 – 474, 578, 633 – 706)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

3. Inne niż zadania techniczne działania związane z małą retencją wód oraz ich efekty

Opis stanu
faktycznego

3.1 W okresie objętym kontrolą, poza zadaniami technicznymi, wszystkie nadleśnictwa objęte nadzorem RDLP (38)²³ realizowały następujące działania wpływające (również pośrednio) na zwiększenie retencji wody: przygotowanie gleby, zalesienia i odnowienia drzewostanu oraz grodzenia terenów nasadzeń w celu ochrony przed zwierzętami. Według stanu na 30 czerwca 2014 r. działania te obejmowały obszar 26 tys. ha.

Realizacja powyższych działań w niektórych nadleśnictwach odbywała się w ramach:

- projektu „Przebudowa drzewostanów”, dofinansowanego ze środków NFOŚiGW (dotyczy 19 nadleśnictw²⁴);
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Oś 2 „Poprawa stanu środowiska naturalnego i obszarów wiejskich” Działanie 2.4 „Odtwarzanie potencjału

¹⁹ 17 nadleśnictw w tym 8 nadleśnictw na terenach górskich (Bielsko, Jeleśnia, Ujsoly, Wisła, Węgierska Górka, Prudnik, Sucha i Andrychów) oraz 9 nadleśnictw na terenach nizinnych (Lubliniec, Koszęcin, Rudziniec, Gidle, Świerklaniec, Zawadzkie, Brzeg, Rybnik, Namysłów).

²⁰ M.in. do nadleśnictw: Bielsko, Ustroń, Jeleśnia, Ujsoly, Wisła, Koszęcin, Lubliniec, Rudziniec, Sucha, Węgierska Górka, Brynek.

²¹ Część III Przygotowanie i Ocena Wniosku o Płatność.

²² Jw.

²³ Andrychów, Bielsko, Brynek, Brzeg, Chrzanów, Gidle, Herby, Jeleśnia, Katowice, Kędzierzyn, Kluczbork, Kłobuck, Kobiór, Koniecpol, Koszęcin, Kup, Lubliniec, Namysłów, Olesno, Olkusz, Opole, Prudnik, Pruszków, Rudziniec, Rudy Raciborskie, Rybnik, Siewierz, Strzelce Opolskie, Sucha, Świerklaniec, Tułowice, Turawa, Ujsoly, Ustroń, Węgierska Górka, Wisła, Zawadzkie, Złoty Potok.

²⁴ Andrychów, Bielsko, Herby, Katowice, Kluczbork, Kłobuck, Kobiór, Zawadzkie, Olkusz, Prudnik, Pruszków, Rudziniec, Siewierz, Strzelce Opolskie, Świerklaniec, Ustroń, Węgierska Górka, Złoty Potok i Opole.

produkcji leśnej, zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych” (dotyczy pięciu nadleśnictw²⁵);

- projektu transgranicznego „Rewitalizacja beskidzkich lasów na polsko-słowackim pograniczu, w celu poprawy ich społecznych, ekologicznych i przeciwpowodziowych funkcji” (dotyczy trzech nadleśnictw²⁶);
- projektu „Czas na las” (dotyczy dwóch nadleśnictw²⁷);
- POIŚ Priorytet V Działanie 5.1²⁸ – projekt „Ochrona *ex situ* żubra *Bison bonasus* w Polsce” (w Nadleśnictwie Kobiór);

Badaniem szczegółowym objęto realizację działań w trzech nadleśnictwach, tj. Gidle, Katowice i Rybnik. Ustalono, że według stanu na 30 czerwca 2014 r. zrealizowały one działania na łącznej powierzchni 2 658,5 ha za kwotę 14.756,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 558–562)

Ponadto, w okresie objętym kontrolą pięć nadleśnictw²⁹ objętych nadzorem RDLP realizowało 112 zadań w zakresie utrzymania rowów (m.in. odmulania), z czego zakończono 110. Według stanu na 30 czerwca 2014 r. na zadania te poniesiono wydatki w kwocie 4.039,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 760)

3.2 W okresie objętym kontrolą na realizację zadań polegających na przygotowaniu gleby, zalesieniu i odnowieniu drzewostanu oraz grodzeniu terenów nasadzeń, wydatkowano łącznie 179.117,9 tys. zł, z czego:

- w 2011 r. 47.827,8 tys. zł, w tym 42.741,6 tys. zł ze środków własnych, 141,8 tys. zł z budżetu państwa, 1.141,7 tys. zł z NFOŚiGW, 3.776,7 tys. zł. ze środków Unii Europejskiej oraz 26 tys. zł z Fundacji Aeris Futuro i Wydawnictwa JUKA-91 sp. z o.o.;
- w 2012 r. 48.061,5 tys. zł, w tym 46.823,3 tys. zł ze środków własnych, 4,6 tys. zł. z NFOŚiGW, 1.124 tys. zł. ze środków Unii Europejskiej oraz 109,6 tys. zł z Fundacji Aeris Futuro i Ligi Ochrony Przyrody;
- w 2013 r. 49.609 tys. zł, w tym 49.041,1 tys. zł. ze środków własnych, 480 tys. zł. ze środków Unii Europejskiej oraz 87,9 tys. zł z Fundacji Aeris Futuro;
- w I półroczu 2014 r. 33.619,6 tys. zł, w tym 33.520,1 tys. zł ze środków własnych oraz 99,5 tys. zł z Fundacji Aeris Futuro.

(dowód: akta kontroli str. 563, 711-727)

Na realizację zadań w zakresie utrzymania rowów wydatkowano łącznie 4.039,7 tys. zł ze środków własnych (w tym 1.710,3 tys. zł w 2011 r., 1.529,1 tys. zł w 2012 r., 641 tys. zł w 2013 r. i 159,3 tys. zł w I półroczu 2014 r.)

(dowód: akta kontroli str. 762)

3.3 RDLP podejmowała różnorodne działania informacyjne i popularyzatorskie w zakresie stosowania rozwiązań nietechnicznych sprzyjających poprawie retencji

²⁵ Herby, Koszęcin, Rybnik, Strzelce Opolskie i Opole.

²⁶ Jeleśnia, Ujsoly i Wisła.

²⁷ Koszęcin i Rybnik.

²⁸ Finansowanie wydatków kwalifikowalnych w 85% ze środków unijnych oraz w 15% ze środków NFOŚiGW.

²⁹ Herby, Olkusz, Rybnik, Strzelce Opolskie i Turawa.

wody. Powyższe informacje ukazywały się w prasie³⁰, radiu, telewizji i na stronie internetowej. RDLP podejmowała również współpracę z organizacjami proekologicznymi (np. ARKA, Nasza Ziemia) i innymi podmiotami (jak np. firma Żywiec Zdrój – sponsor wielu akcji sadzenia drzew na terenach po cięciach sanitarnych oraz w zakresie upowszechniania wiedzy o lasach). Od 2002 r. (pojawiał się wówczas na skalę masową szkodnik drzew iglastych – kornik drukarz oraz grzyb – opieńka miodowa) informowała (w prasie, radiu i telewizji) o przyczynach znacznych cięć drzewostanów w Beskidach. Powyższe informacje były kierowane głównie do mieszkańców, turystów i prywatnych właścicieli lasów w Beskidach.

(dowód: akta kontroli str. 475 – 547, 549)

W wyniku podejmowanych działań popularyzatorskich i informacyjnych w okresie objętym kontrolą, tematy dotyczące lasów objętych zarządkiem RDLP, były obecne na antenie radiowej 195 razy, a w programach TVP Katowice – 20 razy. W nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP prowadzono edukację leśną dzieci i młodzieży z województw śląskiego i opolskiego oraz dla dorosłych, w tym m.in. przeprowadzono 1 591 spotkań z leśnikami w szkołach z udziałem 79 694 osób, zorganizowano 254 wystawy edukacyjne, przeprowadzono 271 wspólnych imprez z samorządami.

(dowód: akta kontroli str. 572 - 577)

Jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej, RDLP i nadleśnictwa nie ponosiły w kontrolowanym okresie wydatków na działania informacyjne i popularyzatorskie, podejmowane w zakresie stosowania rozwiązań nietechnicznych sprzyjających poprawie retencji wód. RDLP nie zamawiała artykułów sponsorowanych, a dziennikarze (piszący o problematyce leśnej, ekologicznej, ochrony wód itp.) korzystali z materiałów przygotowywanych przez Dyрекcję i rzecznika prasowego RDLP. Natomiast koszty działań z udziałem znanych osób, mających na celu popularyzację sadzenia młodych drzew, niezaśmiecania lasów i ich ochrony, ponosili sponsorzy, dla których była to forma reklamy. Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej wyjaśnił również, że nie dokonywano oceny efektów podejmowanych działań w porównaniu do poniesionych nakładów.

(dowód: akta kontroli str. 548 - 550)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

³⁰ Takiej jak: Głos Lasu, Trybuna Leśnika, Las Polski, Przegląd Leśniczy, Echa Leśne, Środowisko, Beskidzki Serwis Ekologiczny, Dziennik Zachodni, Gazeta Wyborcza, Tygodnik Powszechny.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³¹ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 25 listopada 2014 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Janusz Zygiert
Specjalista kontroli państwowej**

.....

³¹ Dz. U. z 2012 r. Nr 82 ze zm.